

Особистість та організація

ЮДИНА ОЛЬГА ВОЛОДИМИРІВНА

- Особа і група в організації.
- Стимулювання праці.
- Мотивація як чинник поведінки особи

Питання

Особа: сутність, ознаки, типологія.

Група: сутність, ознаки, типологія.

Організація: сутність, ознаки, типологія.

Трудовий процес: сутність, завдання, мета.

Стимул і стимулювання. Функції стимулювання.

Система нематеріального і матеріального стимулювання праці.

Мотиви і стимули.

Структура, види, мотивів трудової дії.

Особистість

- це сукупність індивідуальних, соціальних і психологічних чинників, що характеризують людину як продукт соціального розвитку та ступінь її залучення до системи соціальних відносин шляхом предметної діяльності та комунікацій

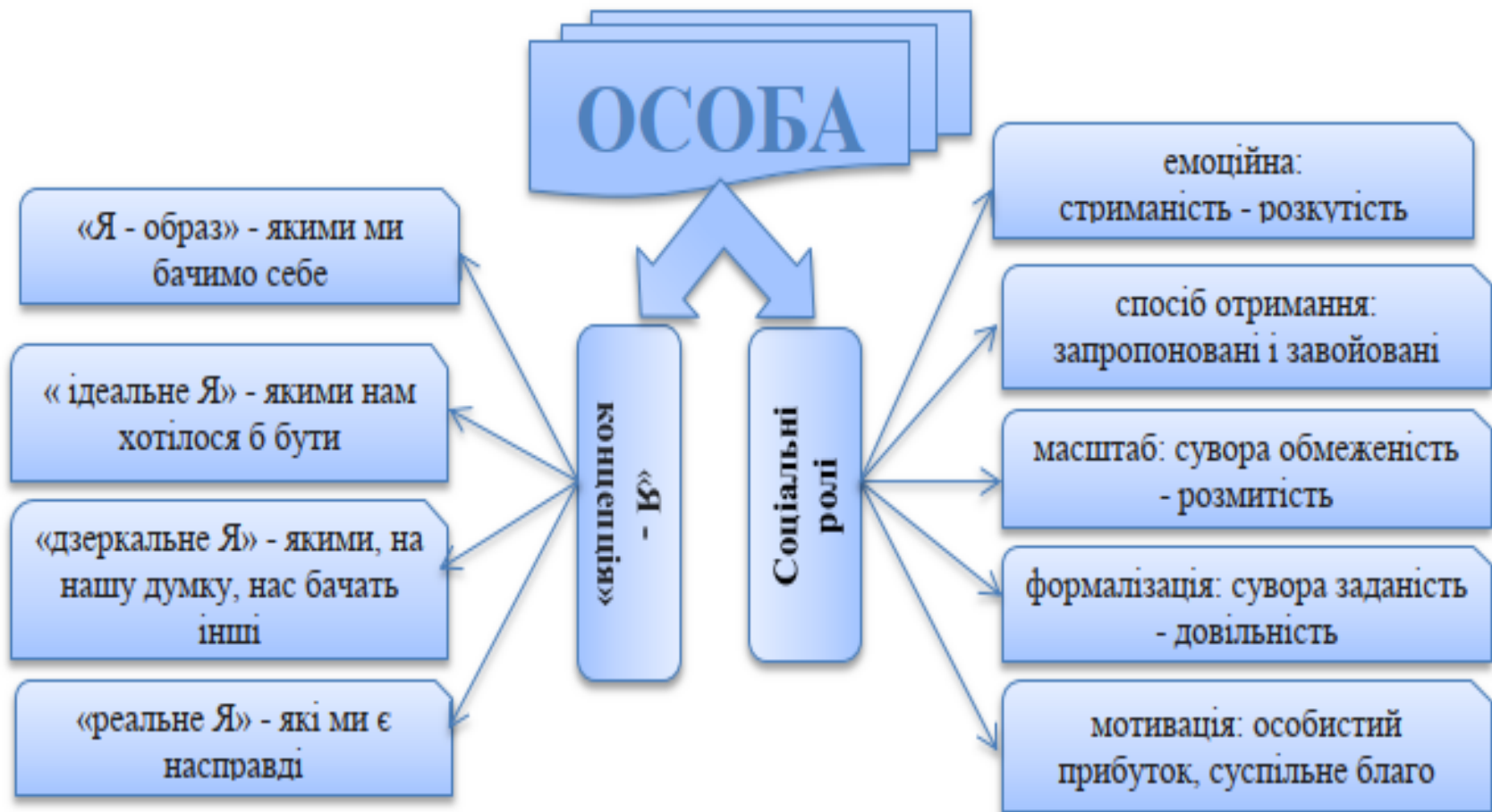
Індивідуальність

- це тип стійкого прояву того, як людина думає, відчуває, бачить себе

Характер

- це поєднання найбільш сталих проявів у поведінці людини щодо ставлення до себе і до інших

Соціальні ролі і статус особи за Т. Парсенсом

Структура особистості

БІОЛОПЧНА
СКЛАДОВА

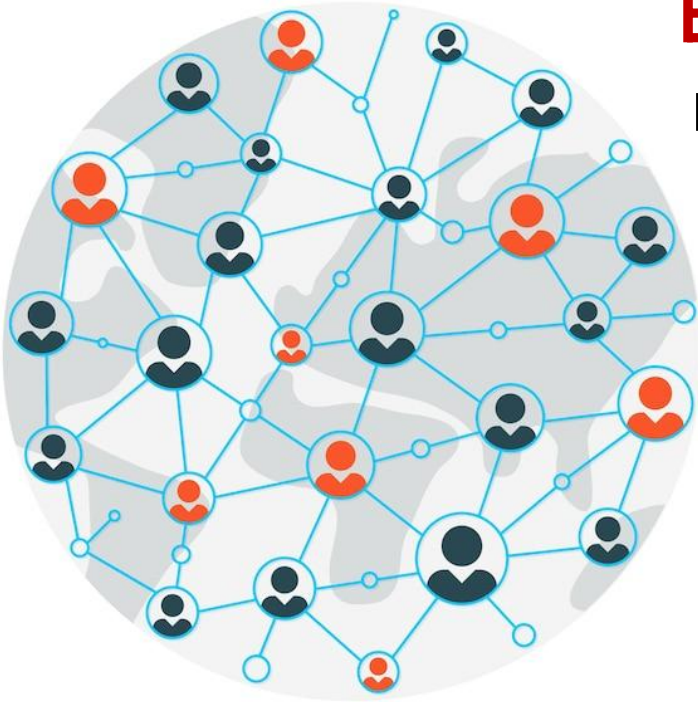
СОЦІАЛЬНА
СКЛАДОВА

ПСИХОЛОПЧНА
СКЛАДОВА

СПРЯМОВАНІСТЬ
ОСОБИСТОСТІ

Поняття і структура особистості

Біологічна структура особистості визначається її темпераментом і характером.

Темперамент – це первинна форма вищого психічного синтезу, яка характеризує особистість.

Характеристика типів темпераменту

Тип темпераменту	Особливості нервових процесів				Типи вищої нервової діяльності
	Збудження	Гальмування	Урівноваженість	Рухомість	
<i>Холерик</i>	+	-	-	рухливий	невтримний
<i>Сангвінік</i>	+	+	+	рухливий	живий
<i>Флегматик</i>	-	-	+	інертний	спокійний
<i>Меланхолік</i>	-	+	-	інертний	хворобливий

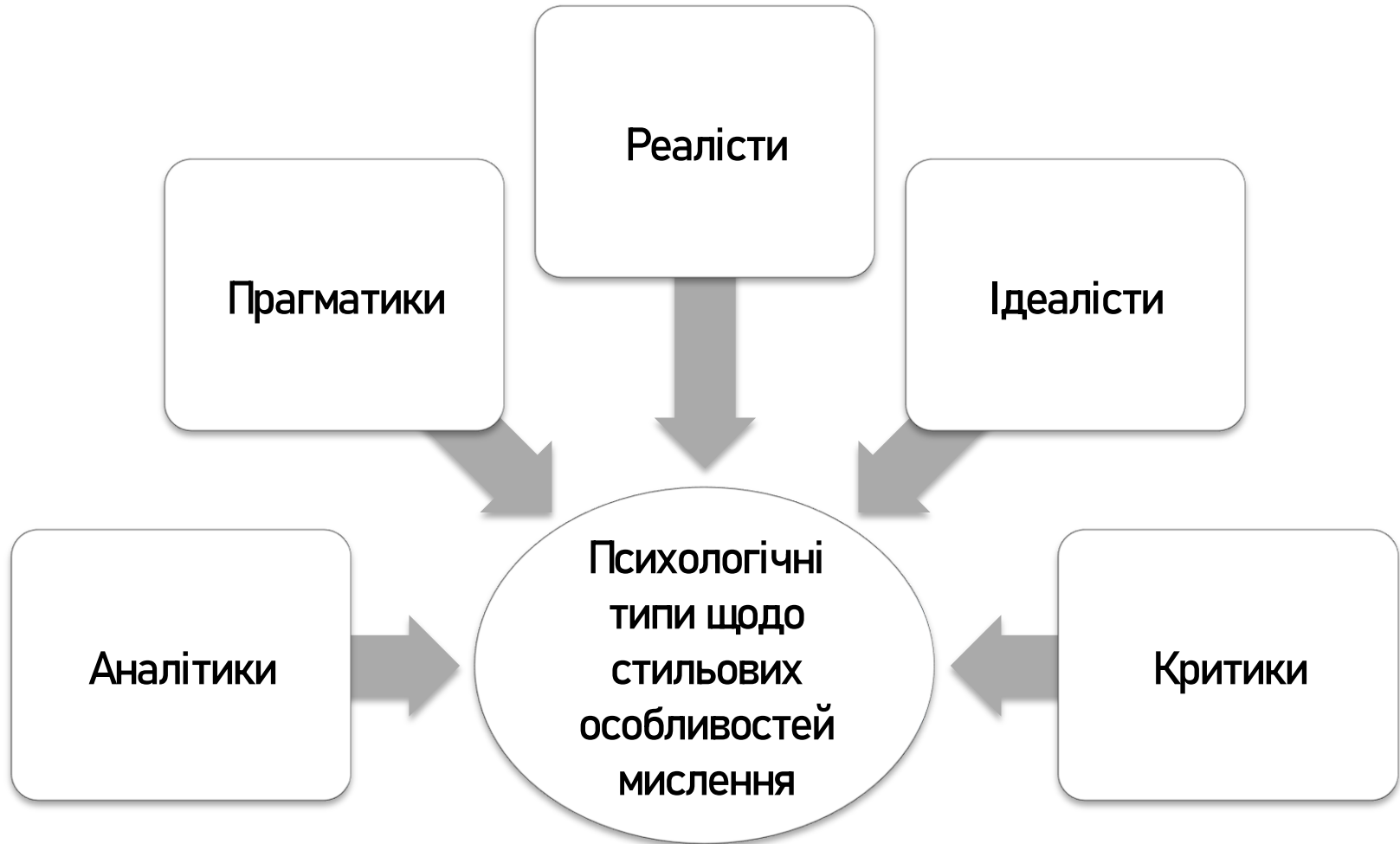
Соціальна структура визначає місце особистості в системі соціальних та міжособових відносин.

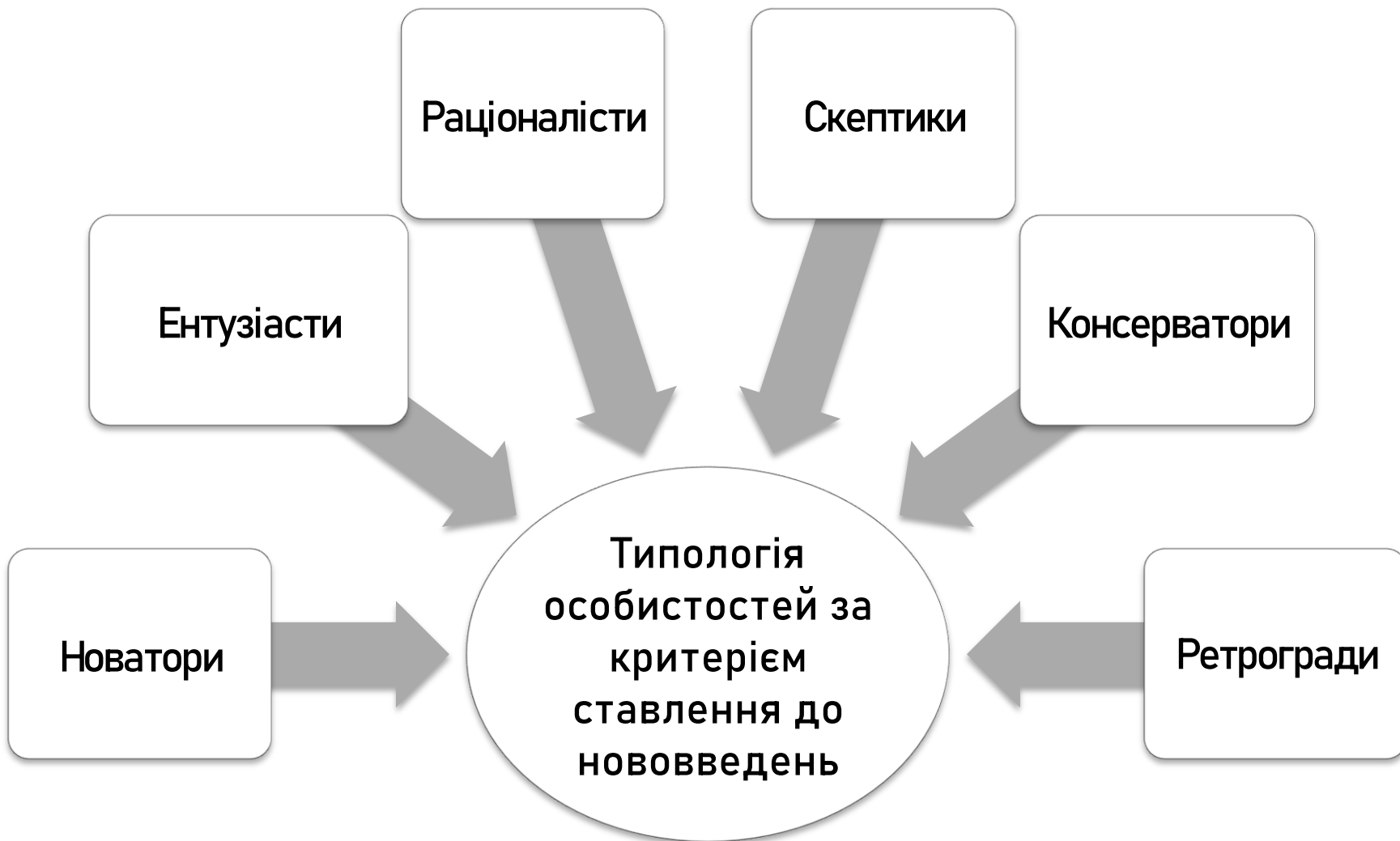
Спрямованість особистості вказує на життєву орієнтацію людини, її ставлення до різних аспектів реальності.

Поняття і структура особистості

Детермінанти поведінки людини

ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ

ХАРАКТЕРИСТИКИ СЕРЕДОВИЩА

ПОПЕРЕДНІЙ ДОСВІД

ПОЧУТТЯ ТА СПРИЙНЯТТЯ

НАВЧАННЯ ТА МИСЛЕННЯ

ЦІЛІ ТА СПРЯМОВАНІСТЬ

СОЦІАЛЬНИЙ СТАН ТА СТАТУС

ІНТЕРЕСИ, НАСТАНОВИ, ПОТРЕБИ

Характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації

Впевненість в собі

Інтернал - вважає, що сам контролює свою долю,
Екстернал - вважає, що все у його житті контролюється сторонніми силами

Орієнтація на

досягнення

(цілеспрямованість)

сприяє виконанню складної роботи, яка приносить швидкий результат і дозволяє працівнику контролювати процес

Характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації

Догматизм – це непохитність переконань особи.

Авторитарна особистість – дотримується загальноприйнятих цінностей, підкоряється владі, поважає її та протидіє виявленню особистих почуттів.

Макіавеллізм
прагнення людини бути безпристрасною, відокремити себе від загальноприйнятої моралі, маніпулювати іншими

Характерні риси особистості, пов'язані з її поведінкою в організації

Почуття власної гідності

- безпосередньо пов'язане з очікуванням успіху
- працівники з високим почуттям самоповаги вважають, що вони володіють великими здібностями

Локус контролю

- це ступінь, до якого індивіди вважають, що можуть контролювати події, які мають на них вплив.
- індивіди з **сильним локусом контролю**, вважають, що їхня власна поведінка впливає на події в їхньому житті

Схильність до ризику

- прагнення використовувати будь-який шанс задля успіху
- такі люди сміливо приймають рішення і не потребують для цього меншу кількість інформації

Взаємодія особи та організації

Підходи

- людина підбирається для виконання певної роботи;
- робота підбирається для людини

Характеристики організації, які повинна вивчити людина

- місія та основні цілі організації;
- допустимі засоби;
- імідж;
- принципи, правила і норми;
- обов'язки;
- поведінкові стандарти.

Завдання організації на етапі адаптації працівника

- руйнувати старі поведінкові норми;
- зацікавити людину в роботі;
- прищеплювати людині нові норми поведінки

Отже

Кожна організація – це велика сукупність окремих взаємопов'язаних та взаємодіючих працівників і важливе значення має розуміння поведінки кожного та вміння впливати на неї.

Вивчення індивідуальних властивостей особистості допомагає менеджеру зрозуміти загальні тенденції людської поведінки.

Типи працівників (квандрант Роберта Кійосаки)

90 % людей

10 % людей

E

Employee
службовець або робочий
(від двірників до президентів
компаній)

B

Businessman
крупні бізнесмени

S

Self-employee (solo)
дрібні підприємці, фахівці
(адвокати, бухгалтери, технічні
консультанти тощо)

I

Investor
крупні інвестори

10 % грошей

90 % грошей

Соціальна (класова) структура суспільства

Соціальні класи

- відносно стабільні групи соціуму, що розташовані в ієрархічному порядку і характеризуються наявністю у їхніх членів схожих ціннісних уявлень, інтересів і поведінкових програм
- (Котлер Ф. Основи маркетингу)

Соціум

- система, що складається з трьох класів:
  - вищий
- середній (за рівнем: у Європі - прибутків, у США - боргів)
  - нижчий

Нові класи

Когнітаріат – наймані працівники переважно розумової праці.

(американський соціолог Д. Белл)

Прекаріат – соціально невлаштовані люди, які не мають повної гарантованої зайнятості.

Клас	Представники
Вищий вищий (1%)	керівник загальнонаціональної корпорації, співвласник великої фірми, вищий військовий чин, федеральний суддя, великий архітектор, відомий лікар, архієпископ
Вищий (2%)	керівник середньої фірми, лікар з приватною практикою, адвокат, викладач університету
Середній вищий (4%)	викладач муніципального коледжу, менеджер середньої ланки, вчитель середньої школи
Середній середній (10%)	банківський службовець, дантист, вчитель початкової школи, начальник зміни на підприємстві, службовець страхової компанії, менеджер супермаркету, кваліфікований столяр
Середній нижчий (28%)	автомеханік, перукар, бармен, кваліфікований робітник, службовець готелю, працівник пошти, поліцейський, водій вантажівки
Нижчий середній (35%)	середньокваліфікованої робочий, водій таксі
Нижчий нижчий (20%)	посудомийка, домашня прислуга, садівник, сторож, двірник, сміттяр, непрацюючі, повністю залежні від програм державного допомоги.

Група - обмежена в розмірах сукупність індивідів, що виокремлюється із спільності людей (соціуму) за певними ознаками

Етапи формування групи

Адаптація

**Інтеграція -
формування
почуття
приналежності
індивідуума до
групи**

Розпад

Основні ознаки соціальної групи

Наявність інтегральних характеристик

- громадська думка
- психологічний клімат
- групові норми та інтереси

Існування основних параметрів групи як єдиного цілого

- композиція як сукупність характеристик членів групи
- структура: функції і взаємини в групі
- групові процеси: динамічні показники групи як соціального процесу відносин

Здатність індивіда до узгоджених дій

- ключова ознака: саме згода забезпечує необхідну єдність дій, спрямованих на досягнення мети

Дія групового тиску

- спонукає особу поводитися згідно з вимогами оточуючих
- індивідуальний результат - конформність як якість особи у нормативному або ненормативному варіанті

Організація

Сутність

- свідомо координоване (*кероване*) соціальне утворення (*окремі особи або взаємодіючі групи*), що функціонує в певних межах на відносно постійній основі для досягнення загальної мети
- (Ф. Котлер)

Ознаки

- організаційна культура
- межі існування
- організаційна структура
- наявність цілей
- використання ресурсів
- постійна взаємодія із зовнішнім середовищем

Класифікація організацій

Критерій класифікації	Види організацій
Спосіб соціальної організації	<ul style="list-style-type: none"> ❖ формальні ❖ неформальні
Форми власності	<ul style="list-style-type: none"> ❖ державні ❖ приватні ❖ муніципальні
Ставлення до прибутку	<ul style="list-style-type: none"> ❖ комерційні ❖ некомерційні
Характер потреб клієнтів	<ul style="list-style-type: none"> ❖ індивідуальне виробництво ❖ серійне виробництво ❖ великосерійне виробництво
Формування стосунків усередині організації	<ul style="list-style-type: none"> ❖ корпоративні ❖ індивідуалістичні ❖ едхократичні ❖ партисипативні

Трудовий процес

Сутність

- *цілеспрямована свідома діяльність людей завдяки:*
  - розумовим і фізичним зусиллям
  - наявним засобам виробництва
  - природним і соціальним ресурсам

Завдання

- створення товарів, духовних і культурних цінностей, надання послуг, накопичення і передача інформації

Мета

- задоволення потреб людини і суспільства в цілому

Стимул – зовнішнє спонукання, елементи трудової ситуації, які впливають на поведінку людини в трудовій діяльності

Стимулювання – це процес використання різних стимулів для мотивування людей, де стимули виконують роль важелів впливу, що викликають дію певних мотивів.

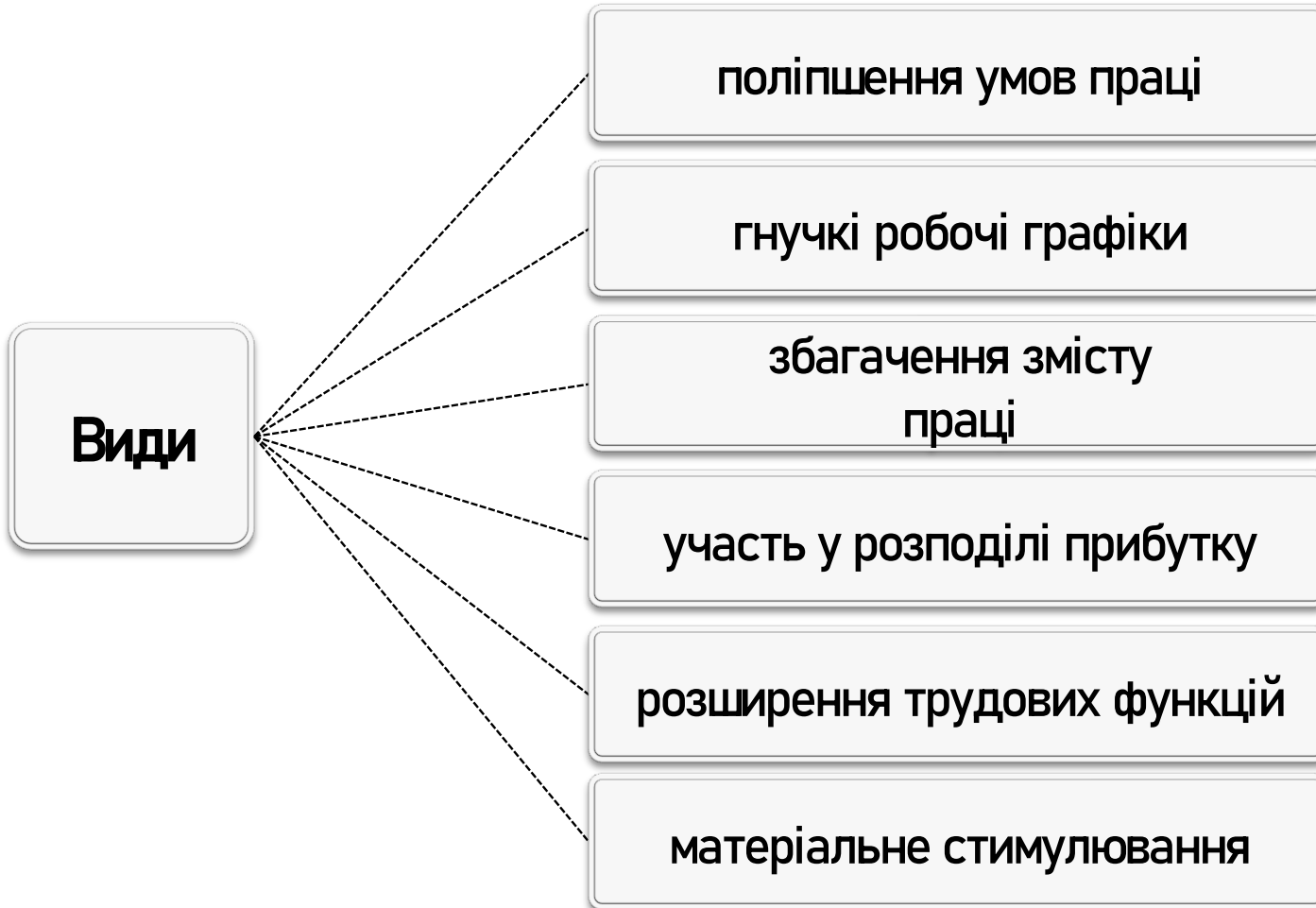

Функції стимулювання:

Економічна
Соціальна
Психологічна

Стимулювання персоналу з метою підвищення ефективності трудової діяльності

Система нематеріального і матеріального стимулювання праці - комплекс заходів, спрямованих на підвищення трудової активності працюючих і, як наслідок, підвищення ефективності праці та досягнення результатів діяльності.

Матеріальне стимулювання праці

Сутність

засіб забезпечення матеріальних потреб працюючих залежно від результатів їх колективної та індивідуальної праці

Зміст

система законодавчих, нормативних, економічних, соціальних та організаційних чинників і заходів, пов'язаних з виробництвом

Вимоги ефективної системи матеріального стимулювання

- об'єктивність
- передбачуваність
- адекватність
- своєчасність
- значимість
- справедливість

Виплати матеріального стимулювання

Надбавки

Доплати і компенсації

Премії

Оплата за тарифними ставками

Соціальні виплати

Дивіденди

Компенсаційний пакет як елемент системи матеріального стимулювання

- Основна оплата праці
- Додаткова оплата (спонукальні виплати, бонуси)
- Соціальні виплати, пільги

Компенсаційна політика - це система зовнішніх винагород найманому працівникові за результати його праці на підприємстві.

Форми нематеріального стимулювання

Творче стимулювання

Корпоративна культура

- унікальна для кожної організації сукупність формальних та неформальних норм, цінностей і типів поведінки □
- мета – почуття єднання з компанією, гордості за неї і свою до неї належність

Організаційне стимулювання

- регулювання поведінки працівника шляхом зміни почуття задоволеності працею

Моральне стимулювання

- регулювання поведінки працівника за допомогою предметів і явищ, що мають суспільне визнання і підвищують престиж працівника

Мотиви

- те, що викликає певні дії людини, спонукальні причини поведінки і дій, що виникають під впливом потреб

Стимули

- важелі дії, що викликають певні мотиви (дії інших, обіцянки, зобов'язання, можливості)

Мотивація

- процес стимулювання себе або співробітника на діяльність, спрямовану на досягнення цілей організації